

Revideret nationalregnskab og arbejdsløshed

Dansk økonomi har svært ved at slippe fri af krisen

De nye nationalregnskabstal har reduceret faldet i BNP fra 0,5 procent til 0,1 procent i 1. kvartal 2011. Det mindre fald i BNP i 2011 skal dog ses i lyset af en nedrevision af væksten i 2010 på 0,4 pct.enheder til nu 1,7 procent. Niveauet for BNP i 1. kvartal 2011 er dermed ikke nævneværdig grad. Beskæftigelsen steg marginalt i 1. kvartal 2011, men arbejdsløsheden steg med 2.600 fuldtidspersoner fra april til maj måned 2011.

af stud.polit **Anders P. Nielsen**
Arbejdsmarkedsøkonom **Erik Bjørsted**
& chefanalytiker **Frederik I Pedersen**

1. juli 2011

Analysens hovedkonklusioner

- BNP faldt 0,1 pct. i 1. kvartal 2011. Det mindre fald ind i 2011 sker dog på baggrund af en svagere udvikling i 2010, idet væksten her er revideret ned fra 2,1 pct. til 1,7 pct. Niveauet for BNP er i 1. kvartal 2011 derfor ikke ændret nævneværdigt, og vi er stadig nede med 5 pct. (mere end 90 mia.2011-kr.) sammenlignet med toppunktet før nedturen satte ind.
- Regeringens finanspolitiske opstramning med lavere offentligt forbrug og investeringer suger isoleret set omkring 0,7 pct.enheder ud af væksten i første kvartal 2011, og samlet har den offentlige økonomi givet en markant reduktion af væksten de seneste fem kvartaler.
- Beskæftigelsen er steget med 1.000 personer. Der er dog tvivl om vendingen i beskæftigelsen er reel, idet andre statistikker peger den anden vej. Arbejdsløsheden steg således også med 2.600 fuldtidspersoner i april.
- Samlet giver de nye tal indtryk af, at dansk økonomi stadig hænger fast i krisen i modsætning til mange andre af de lande, vi normalt sammenligner os med. Det er en farlig vej regeringen har valgt ved at stramme finanspolitikken allerede nu.

Kontakt

Chefanalytiker
Frederik I. Pedersen
Tlf. 33 55 77 12
Mobil 28 42 42 72
fip@ae.dk

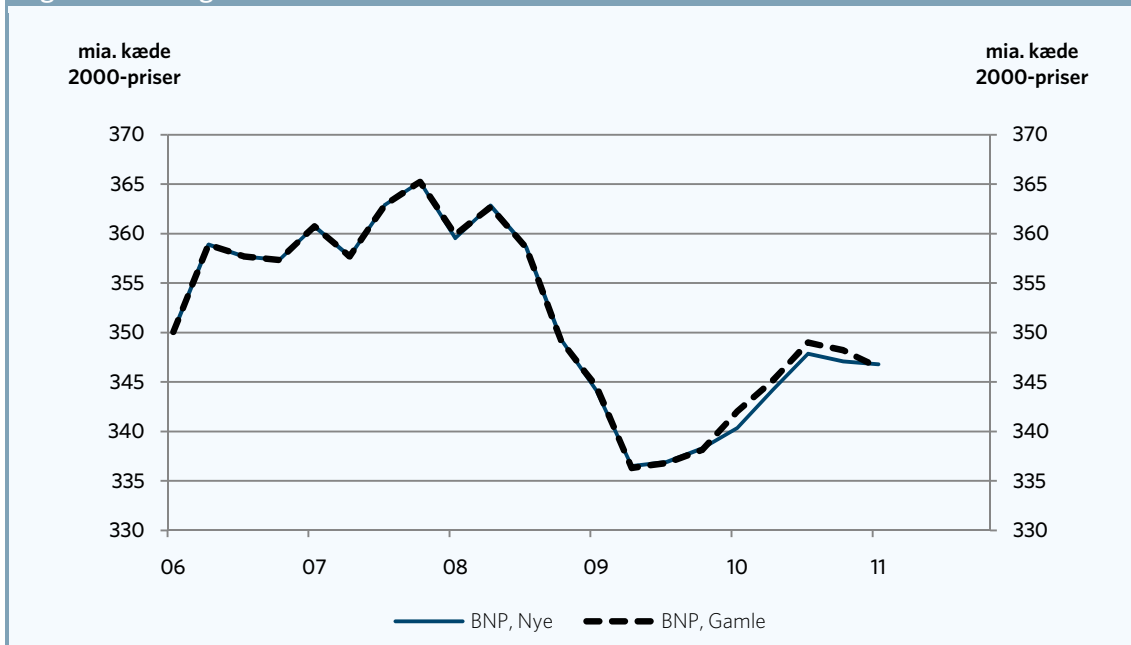
Kommunikationsmedarbejder
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

BNP revideret op i 1. kvartal 2011, men ned i 2010

De nye nationalregnskabstal har givet en revision af væksten i 1. kvartal 2011 fra minus ½ til minus 0,1 pct. Da væksten stadig var negativ i 4. kvartal 2010 er der stadig tale om to kvartaler i træk med negativ vækst og dermed teknisk recession.

Det mindre fald i BNP ind i 2011 skal dog ses i lyset af en nedrevision af væksten i 2010 på 0,4 pct.enheder. De foreløbige tal viste således en BNP vækst på 2,1 pct. fra 2009-2010, mens det reviderede tal viser en vækst på 1,7 pct. Niveauet for BNP er i 1. kvartal 2011 derfor samlet set ikke ændret nævneværdigt, og vi er stadig nede med omkring 5 pct. (svarende til mere end 90 mia.2011-kr.) sammenlignet med toppunktet i slutningen af 2007 før nedturen satte ind i dansk økonomi. Derfor er der fortsat meget lang vej tilbage for dansk økonomi, hvilket fremgår af figur 1, hvor de nye reviderede tal sammenlignes med de foreløbige (nu gamle) tal.

Figur 1. Udvikling i BNP

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Tabel 1 viser væksten i forsyningsbalancens enkelte poster samt i BNP – det seneste kvartal og det seneste år. I parentes er angivet revisionen i pct.enheder sammenlignet med de foreløbige tal offentliggjort i forbindelse med 1. kvartal 2011.

Udviklingen ind i 1. kvartal 2011 dækker over modsatrettede forhold. Ned i væksten trak et fald i det private forbrug på 0,9 pct., et fald i det offentlige forbrug på 0,1 pct., et fald i maskininvesteringer, software mv. på 15,2 pct, ligesom bygninger og anlæg ex. bolig faldt med 2,2 pct.

I positiv retning trak lagrene (inkl. statistiks diskrepans) med et vækstbidrag på 0,1 pct.enheder, boliginvesteringerne med en vækst på 2,7 pct., ligesom nettoeksporten bidrog pænt positiv til væksten i 1. kv. Eksporten steg således med 4,8 pct., mens importen steg 1,9 pct.

Ligesom i de foreløbige tal er investeringerne påvirket negativt af et fald i de offentlige investeringer på næsten 20 pct. Salget af en boreplatform (for ca. 3½ mia.kr.) har ligeledes trukket godt ned i maskinin-

vesteringerne, men modsat tilsvarende op i eksporten. Salget af boreplatformen har således ingen påvirkning på væksten. Korrigeret for boreplatformen er der stadig et stort fald i maskininvesteringerne, ligesom eksporten stadig stiger pænt.

Tabel 1. Forsyningsbalancen (revision siden sidste offentliggørelse i parentes), sæsonkorrigeret				
	4.kvt.2010-1.kvt.2011		1.kvt.2010-1.kvt.2011	
	Pct. (revision pct.enheder)			
Privat forbrug	-0,9	(-0,1)	-0,7	(0,0)
Offentligt forbrug	-0,1	(0,7)	-0,7	(0,4)
Boliginvesteringer	2,7	(0,0)	8,7	(2,4)
Maskininvesteringer, software mv.	-15,2	(2,3)	-8,2	(2,2)
Bygninger og anlæg ex. bolig	-2,2	(0,1)	0,0	(0,1)
Lagerinv. ekskl. diskrepans	0,4	(0,1)	1,4	(0,0)
Lagerinv. Inkl. diskrepans	0,1	(-0,2)	0,4	(-0,4)
Eksport	4,8	(0,5)	10,7	(0,3)
- varer	7,3	(1,7)	12,1	(1,7)
Import	1,9	(-0,1)	8,2	(-0,1)
- varer	2,3	(0,5)	11,1	(1,1)
BNP	-0,1	(0,4)	1,9	(0,6)

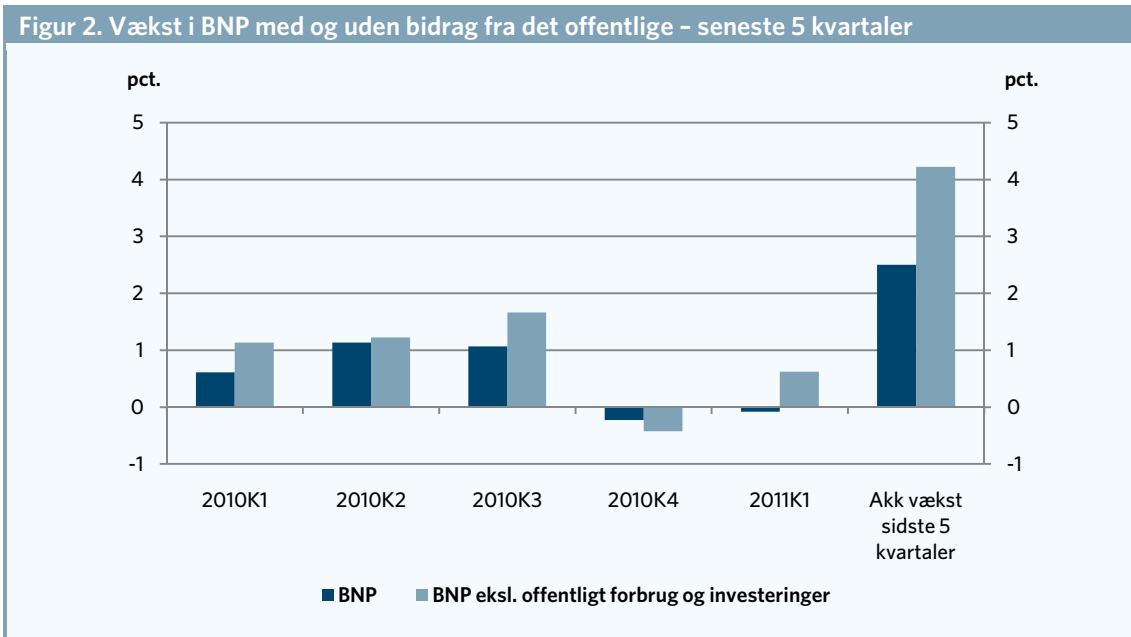
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Det lidt mindre fald i BNP ind i 2011 skal som sagt ses i lyset af en nedrevision af væksten i 2010. Samlet er BNP-væksten for 2010 nedrevideret fra 2,1 pct. til 1,7 pct. Som man kan se af tabel 2 dækker nedrevisionen over en mindre vækst i det offentlige forbrug, men især at importen er blevet kraftigt opjusteret (på især tjenestesiden), hvorfor vækstbidraget fra udenrigshandlen sidste år er blevet revideret noget ned fra knap ½ pct.enhed til godt 0,1 pct.enhed. På positivsiden er der modsat opjusteret for investeringerne i boliger og Maskiner, software mv.

Tabel 2. Forsyningsbalancen 2009-2010 samt revision			
	2009-2010forel	2009-2010rev	Revision
	Pct.		pct.enheder
Privat forbrug	2,3	2,2	0,1
Offentligt forbrug	0,7	1,0	-0,3
Boliginvesteringer	-9,0	-9,4	0,4
Maskininvesteringer, software mv.	5,7	4,5	1,2
Bygninger og anlæg ex. bolig	-14,0	-13,9	-0,1
Lagerinv.	0,9	0,9	-0,1
Eksport	3,8	3,6	0,2
- varer	5,1	5,0	0,1
Import	3,9	2,9	1,0
- varer	4,6	4,5	0,1
BNP	1,7	2,1	-0,4

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Kigger man på de seneste fem kvartaler har den offentlige økonomi i form af udviklingen i det offentlige forbrug og de offentlige investeringer trukket ned i de fire. En simpel beregning viser således, at BNP renset for de offentlige investeringer og det offentlige forbrug er steget 4,2 pct., mens faktisk BNP til sammenligning er steget 2½ pct. Det er derfor helt tydeligt at den offentlige økonomi har lagt en mærkbar bremse på den økonomiske vækst den seneste tid, og uden den offentlige nedtur ville økonomien ikke være recession.

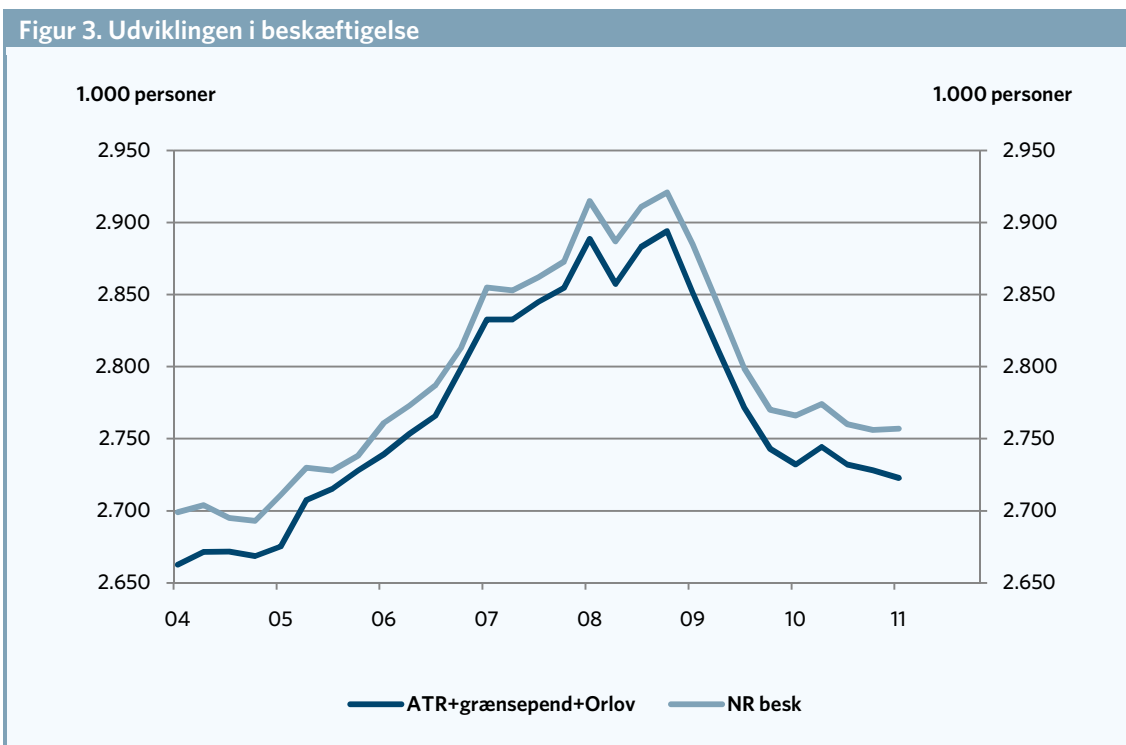
Anm.: Der er tale om en simpel rensning pba. kædede størrelser.
 Kilde: AE pba. Danmarks Statistik.

Beskæftigelsen steg lidt i 1. kvartal 2011

Beskæftigelsen steg det seneste kvartal med ca. 1.000 personer. Det dækker over, at den private beskæftigelse er steget med 5.000 personer, mens den offentlige beskæftigelse er faldet med 4.000 personer (begge tal er ekskl. orlov). Sammenlignet med de foreløbige tal er der tale om oprevison på ca. 2.000 personer. Samlet er beskæftigelsen siden 4. kvartal 2008 faldet med knap 165.000 personer. Det dækker over en nedgang i den private beskæftigelse på godt 175.000 personer og en stigning i den offentlige beskæftigelse på lidt mere end 10.000 personer.

Stigningen i beskæftigelsen er umiddelbart overraskende i lyset af, at det såkaldte Arbejdstidsregnskab (ATR), der er hovedkilden til det reviderede nationalregnskab (NR), viste et beskæftigelsesfald på næsten 10.000 personer (inklusive personer på orlov) ind i 1. kvartal 2011. Der foretages imidlertid oven på arbejdstidsregnskabet nogle korrektioner for personer på orlov, grænsependlere, sort arbejde mv. Sammenlignet med den foreløbige opgørelse er antallet af grænsependlere opjusteret, så der nu er en stigning i den udenlandske arbejdskraft på 3.500 personer ind i 1. kvartal 2011, hvilket forklarer noget af forskellen til ATR-tallene. Men samtidig er der tilsyneladende en forskel i sæsonmønstret mellem ATR og NR, idet ATR generelt er mere negativ end NR i 1. kvartal i hvert år, mens ATR så er mere positiv de efterfølgende kvartaler.

Det er noget overraskende, at der er sæsonmæssig forskel mellem Arbejdstidsregnskab og Nationalregnskabet. Figur 3 sammenholder NR-beskæftigelsen med ATR-beskæftigelsen, hvor sidstnævnte er korrigeret for personer på orlov og grænsependlere.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Samlet stiller de nye tal spørgsmål ved, om der reelt har været en vending i beskæftigelsen. Arbejdskraftundersøgelsen (AKU) samt indikatoren for lønmodtagerbeskæftigelsen fra Beskæftigelsesministeriets DREAM-register viste begge fald i beskæftigelsen i 1. kvartal 2011, og sidstnævnte indikator peger dertil på fortsat nedgang ind i april 2011. Det ville ellers være glædeligt om den private beskæftigelse igen var begyndt at vokse.

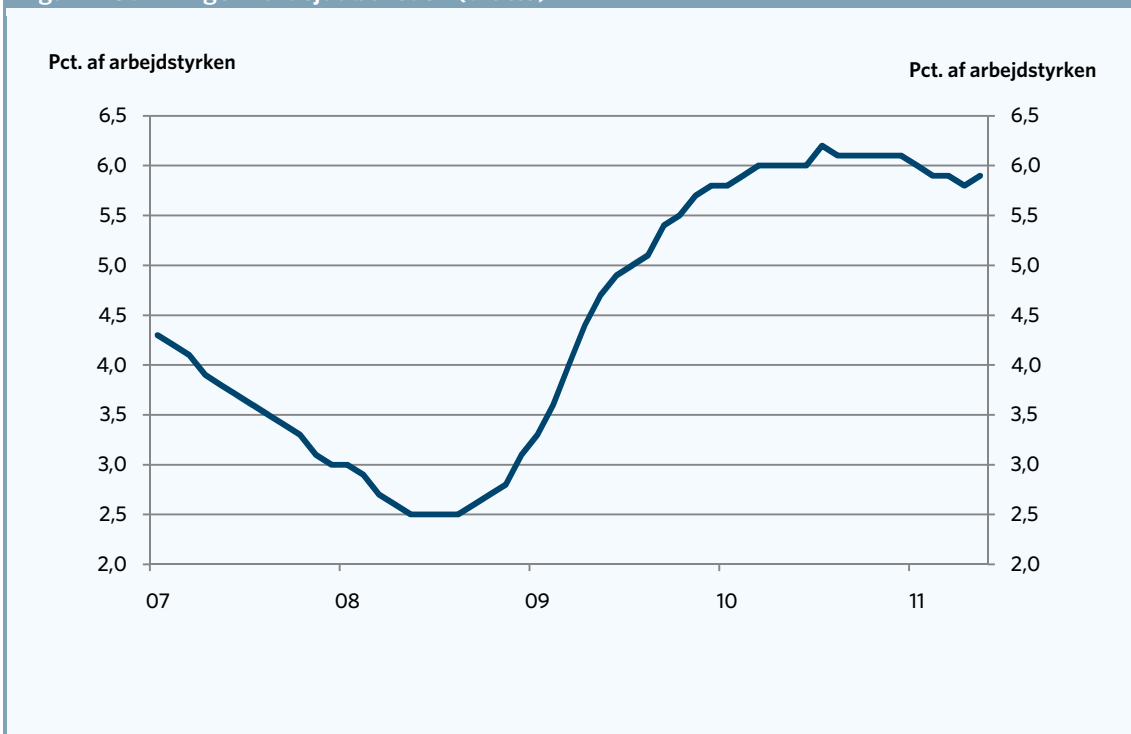
Indikatorerne for den private sektor giver stadig håb om fremgang i den private beskæftigelse ind i 2. kvartal 2011, om end stigningen kan være truet af de seneste kvartalers sløje vækst. Det kan også være det, de nye arbejdsløshedstal afspejler.

Arbejdsløsheden stiger igen

Efter en periode med aftagende bruttoledighed er der fra april til maj 2011 kommet 2.600 flere bruttoledige. Samlet er der nu knapt 161.900 arbejdsløse, hvilket svarer til en arbejdsløshedsprocent på 5,9 pct. Det viser figur 4.

Den seneste måneds udvikling dækker over, at nettoarbejdsløsheden er steget med godt 4.400 mens antallet af aktiverede, er faldet med ca. 1.800 fuldtidspersoner,

Figur 4. Udviklingen i arbejdsløsheden (brutto)

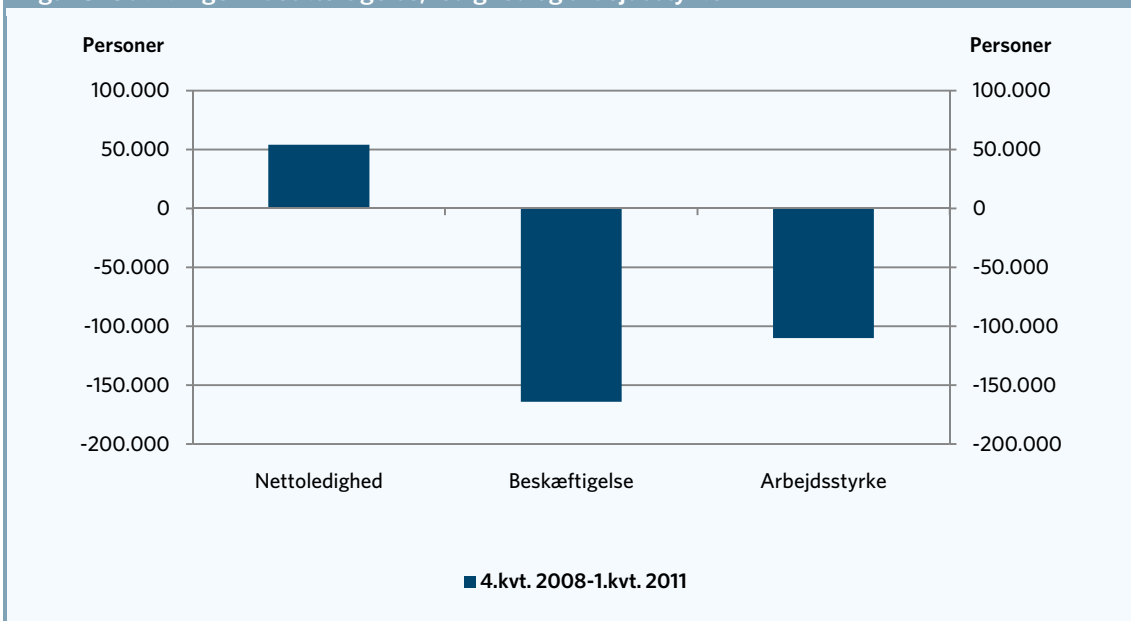

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

På trods af stigning er arbejdsløsheden ikke vokset til de højder mange frygtede. Det afspejles dog desværre ikke i beskæftigelsestallene, som igennem krisen er faldet mere end dobbelt så meget, som arbejdsløsheden er steget.

Samlet er beskæftigelsen siden 4. kvartal 2008 faldet med næsten 165.000 personer, mens arbejdsløsheden kun er steget med knap 55.000 personer, hvorfor ca. 110.000 personer har forladt arbejdsstyrken. Det fremgår af figur 5.

Figur 5. Udviklingen i beskæftigelse, ledighed og arbejdsstyrke

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Normalt omsættes ca. 70 pct. af faldet i beskæftigelsen til arbejdsløshed, men under denne krise har det været under halvdelen. Hvor de 110.000 personer er blevet af vides ikke med sikkerhed. Der er en del udenlandsk arbejdskraft, som er rejst hjem igen, og der er givetvis blevet flere studerende, ligesom der er en del "usynlige" arbejdsløse, som hverken modtager dagpenge eller kontanthjælp, hvorfor de ikke er registret som ledige. Stigningen i arbejdsløsheden har derfor i virkeligheden været større, hvorfor faldet i arbejdsstyrken er overvurderet.

Desværre er der også den mulighed, at flere af de svage grupper har mistet fodfæste på arbejdsmarkedet. Bl.a. har der siden krisens udbrud været en stigning i antallet kontanthjælpsmodtagere udenfor arbejdsstyrken på ca. 16.000 fuldtidspersoner, hvilket kan være en indikation af, at flere af de svage grupper har forladt arbejdsstyrken.

Alt i alt har den faldende arbejdsstyrke været med til at holde arbejdsløsheden nede under denne krise.

Samlet er beskæftigelsen fra 3.kvartal 2010, hvor arbejdsløsheden begyndte at falde lidt, faldet med ca. 3.000. Det betyder, at den aftagende tendens vi har været vidner til i arbejdsløsheden siden 3.kvt. 2010 fortrinsvist skyldes, at flere har forladt arbejdsstyrken.

Beskæftigelsen falder i industrien og i det offentlige

Tabel 3 viser beskæftigelsesudviklingen fordelt på erhverv. Som det fremgår, er 5.000 flere blevet beskæftiget indenfor den private sektor siden 4. kv. 2010. Denne udvikling er egenhændigt trukket af Handel mv., Transport og kommunikation, der i seneste kvartal har oplevet en beskæftigelsesfremgang på 6.000 personer. I modsætning hertil er 1.000 færre personer blevet beskæftigede i Finansiering mv., boligbenyttelse, udlejning og forretningsservice siden 4 kv. 2010. Beskæftigelsen i disse private serviceerhverv er hver oprevideret 1.000 personer.

Trods en mindre oprevidering falder beskæftigelsen i industrien, inkl. råstofudvinding, og energi, fortsat. Således er 2.000 færre beskæftigede indenfor dette erhverv relativt 4. kv. 2010. Beskæftigelsen indenfor bygge- og anlægssektoren ser ud til at have fundet et stabilt leje, idet denne har stabiliseret sig på 165.000 personer de seneste tre kvartaler. Til sidst fortsætter den offentlige beskæftigelse med at falde, som følge af faldet i det offentlige forbrug, hvilket således trækker det seneste kvartals samlede beskæftigelsesfremgang ned på 1.000 personer.

Tabel 3. Beskæftigelse på erhverv

	1. kv. 2011, revideret	Revision	Siden krisens udbrud	- i pct.
I alt	1	2	-164	-5,6
Landbrug mv.	0	0	-3	-3,8
Råstofudvinding, industri og energi	-2	1	-67	-16,2
Bygge- og anlæg	0	1	-25	-13,2
Handel mv., transport og kommunikation	6	1	-47	-6,1
Finansiering mv., boligbenyttelse, udlejning og forretningsservice	-1	1	-31	-6,5
Offentlig forvaltning og service (memopost)	-4	0	12	1,5
Privat beskæftigelse	5	2	-176	-8,4

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik.

Krav om høj vækst resten af året for at ramme vækstprognose

På det nuværende datagrundlag og med "normal" vækst på ca. $\frac{1}{2}$ pct. per kvartal gennem resten af 2011 lander BNP i 2011 med en vækst på kun 1,3 pct. Det er 0,4 pct.enheder mindre end ventet. Vi skal op omkring $\frac{3}{4}$ pct. i vækst per kvartal for at ramme AEs martsprognose. Det er en relativ høj vækst. Kommer der ikke et vækstmæssigt rebound i 2. kvartal 2011, bliver det dog sværere at nå i mål.

Vi har endnu for få "hårde" indikatorer, der rækker ind i 2. kvartal 2011 til at sige noget kvalificeret om væksten. De bløde konjunkturindikatorer peger dog på, at væksten kan blive kraftig i 2. kvartal 2011. Når det er sagt så er en økonomisk vækstrate på kun godt 1,3 pct. til 2 pct., som er det konsensusbilledet, der tegner sig i prognoserne i øjeblikket på ingen måder prangende – hverken ift. det vi har set historisk eller i lyset af den krise vi har været igennem. Og det er slet ikke nok til at give en mærkbar vending på arbejdsmarkedet.

Samlet giver de nye tal indtryk af, at dansk økonomi stadig hænger fast i krisen i modsætning til mange andre af de lande, vi normalt sammenligner os med. Det er en farlig vej regeringen har valgt ved at træde på den finanspolitiske bremse allerede nu.